

**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ
ТА СУСПІЛЬНІ ВІДНОСИНИ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

МОНОГРАФІЯ

Дніпро
Пороги
2021

УДК 330.3.
М 88

*Рекомендовано вченою радою
Національної металургійної академії України
(протокол № 6 від 14.06.2021 р.)*

Рецензенти:

Волосович С.В. – д-р. екон. наук, проф., Київський національний торговельно-економічний університет

Череп О.Г. – д-р. екон. наук, проф., Запорізький національний університет

Щолокова Г.В. – к-т. політ. наук, доцент, Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля»

Головні редактори

Савчук Л.М. – к.е.н., професор,
Національна металургійна академія України
Корнєєв М.В. – д-р. екон. наук, професор,
Університет митної справи та фінансів

Колектив авторів

М 88 Міжнародні економічні та суспільні відносини: стан, проблеми, перспективи розвитку: монографія /за ред. Л.М. Савчук, М.В.Корнєєва. – Дніпро: Пороги, 2021. – 488с.

ISBN 978-617-518-410-3

Монографія виконана в межах тем дослідження «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» державний реєстраційний номер 0116U006782 та «Розвиток міжнародних суспільних та економічних відносин у загальному, туризмологічному та глобальному аспектах» (державний реєстраційний номер 0119U100056) і розрахована на широке коло вітчизняних фахівців, науковців. Представлено результати досліджень щодо сучасних проблем та тенденцій розвитку міжнародних економічних й суспільних відносин.

Матеріали монографії подано в авторській редакції.

*При повному або частковому відтворенні матеріалів даної монографії
посилання на видання обов'язкове.*

*Представлені у виданні наукові доробки та висловлені думки
належать авторам.*

ISBN 978-617-518-410-3

© Колектив авторів, 2021

університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». 2020. Вип. 4, № 2. С. 37-48. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2020.02.037>.

12. Пандемія Covid-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні // Національна туристична організація України. 23.06.2020. URL: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf>.

13. Akhtar N., Khan N., Mahroof Khan M., Ashraf S., Hashmi M.S., Khan M.M., Hishan S.S. Post-covid 19 tourism: Will digital tourism replace mass tourism? (2021) Sustainability (Switzerland). 2021. No. 13 (10), art. no. 5352. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13105352>.

14. Kotler P. Marketing 4.0: Dal tradizionale al digitale. In Marketing 4.0; Koepli: Milano, Italy, 2017; pp. 1-168.

© Бондаренко Ю.Г., 2021

5.8. Концептуальні засади сталого розвитку ринку готельних послуг

Готельна індустрія України є однією з галузей економіки, що найбільш динамічно розвивається та має високий ступінь прибутковості. Готельний сектор – це, в першу чергу, сектор, який повністю орієнтований на споживача та напряму залежить від стану туристичної галузі й ділової активності в країні. Насиченість сегментів ринку нерухомості з мінімальним терміном окупності, стабільне збільшення попиту на готельні послуги та збільшення капіталу, який може бути вкладений в розвиток готельної індустрії, сприяють динамічному розвитку даного сектора.

Світовий досвід свідчить, що сталий розвиток значною мірою залежить від підтримання балансу між цілями підтримки економічного зростання, конкурентоспроможності бізнесу та забезпечення екологічної безпеки. А саме сфера послуг є важливим сектором економіки розвинутих індустріальних країн та займає все більш стійкі позиції у світовому господарстві.

Дослідження показали, що трактування послуги як економічної категорії, стало розповсюдженим. Так, Т. Хілл дав таке формулювання: «Послуга може бути визначена як зміна

стану людини або предмета, що належить будь-якому учаснику економічних відносин, що досягається в результаті свідомих дій іншого учасника даних відносин. При цьому вплив відбувається на основі їх попередньої добровільної домовленості». Дане визначення дозволяє розглядати послугу як вираження економічної діяльності, що виявляється у вигляді специфічного товару, або безпосередньо у вигляді діяльності. Так, економічна корисність робить послугу предметом торгівлі. Отже, у наведеному визначенні підкреслюється, що в результаті діяльності з надання послуги відбувається зміна стану або якості раніше створеного продукту.

Іноді послугу ототожнюють зі сферою послуг. Так, М. Портер зазначає, що термін «послуга» охоплює широке коло галузей, які виконують різні функції для їх покупців, але не включають в себе або включають (випадково) продаж реального продукту [1, с. 465]. Таке ототожнення, не є правомірним, тому що послуга – економічна категорія, яка відображає найбільш істотні властивості та відносини в процесі діяльності, а сфера послуг – не категорія, а місце проявлення цих відносин. Послуги розглядають і з точки зору витрат населення або суспільства на їх придбання, тобто як грошовий потік.

Визначення послуги, як плати за її надання, не характеризує сутність послуги, а висловлює грошовий еквівалент її обміну, тобто грошовий потік, відповідний отриманому результату діяльності у формі послуги. Все різноманіття послуг у сучасній економіці можна згрупувати за кількома великими, функціонально більш-менш однорідними групами. З урахуванням теоретичного обґрунтування сутності готельних послуг пропонується система їх класифікації, що представлена у таблиці 1.

Із зростанням ролі сфери послуг в економіці та розширенням кола дослідницьких завдань пропонується різні способи угруповання, які могли б замінити традиційний поділ галузей економіки. Трисекторний поділ економіки, який здійснено за принципом близькості галузей до кінцевого споживання, запропоновано в 40-х роках К. Кларком. «Первинний сектор, відповідно до цього розподілення, складає сільське господарство та видобувна промисловість, вторинний –

обробна промисловість, третинний – (сектор послуг) складають усі інші різномірні види діяльності».

Таблиця 1

Класифікація готельних послуг

Ознака	Види послуг	Теоретична основа	Організаційний інструментарій
1	2	3	4
За економічним змістом	а) нематеріальні; б) матеріального характеру (послуги сфери обігу)	Марксистська концепція відтворення суспільного продукту	Класифікація галузей народного господарства
За призначенням	а) виробничого призначення; б) невиробничого призначення	Марксистська концепція відтворення суспільного продукту	Класифікація галузей народного господарства
За джерелами фінансування	а) платні; б) пільгові; в) безкоштовні	Марксистська концепція відтворення суспільного продукту	Класифікація галузей народного господарства
	а) ринкові; б) неринкові	Неокласична теорія відтворення. Концепція системи національних рахунків	Класифікація видів економічної діяльності. класифікація секторів економіки
За типами потреб	а) культурно-побутові та соціальні; б) суспільні (оборона, управління, охорона суспільного порядку, наука)	Концепція суспільних товарів і послуг	Класифікація товарів і послуг
За характером споживання	а) особисті (індивідуальні); б) суспільні (колективні)	Концепція споживання	Рахунки системи національних рахунків

Закінчення табл. 1.

1	2	3	4
За видами	Побутові, транспорту та зв'язку, житлово-комунального господарства, культури, спорту, охорони здоров'я, туристсько-екскурсійні, правові, фінансові й ін.	Багатофакторні концепції. Концепція системи національних рахунків	Класифікація видів економічної діяльності.
За суб'єктами, що надають послуги	а) послуги державних установ; б) послуги підприємств різних форм власності; в) послуги фізичних осіб	Концепція управління	Організаційна структура управління. Класифікація секторів економіки

Такий розподіл застосовують при вивченні проблем урбанізації. Використовується й інша термінологія – видобувний сектор, обробний та сектор послуг. Розбіжність між ними суто термінологічна. Концепція провідної ролі діяльності з надання послуг актуальна й для сучасної теорії організації суспільства. Як підкреслюється в дослідженнях, в епоху індустріальної цивілізації відмінності між виробництвом товарів і послуг були дуже чітко виражені. Технологічна та організаційна революція, що породила постіндустріальне суспільство, призвели до суттєвого розмивання меж між вторинним і третинним секторами.

У сучасній концепції сфери послуг акцент зміщується з об'ємних вартісних показників до показників вкладу (доданої вартості, фінансового результату діяльності) підприємств і організацій цієї сфери. Таким чином, в сфері послуг реалізуються основні функції послуг як економічної категорії. Виділення сфери послуг в якості самостійної економічної системи пов'язано з тим, що перехід до міжнародної методології обліку та

статистики ліквідував поняття «невиробнича сфера», яке застосовували до сфери послуг. Діяльність у сфері послуг є економічною, отже, в ній також, як й у виробничій, створюється продукт, але особливого роду – послуга.

Виділення сфери послуг, як специфічної підсистеми суспільного виробництва, базується на теорії трисекторного розподілу економіки, яка набула свого поширення ще у минулому сторіччі. Згідно із зазначеною теорією, випереджаюче зростання сфери послуг є новою, третьою стадією розвитку виробництва. Так, перша стадія – аграрна, яка характеризувалася невисокими темпами зростання продуктивності праці та визначалася законом прибутковості, що знижується. Друга стадія – промислова, характеризувалася законом зростаючої прибутковості.

В основі зазначених трансформацій лежить зміна структури попиту, яка залежить, насамперед, від рівня доходів населення. Третя стадія – інформаційна характеризується швидким зростанням попиту на результати діяльності нематеріальних сфер виробництва, що є необхідною умовою для створення нових робочих місць та безумовно сприяє вирішенню проблеми безробіття, яка гостро постає перед економіками, що розвиваються.

Слід зауважити, що така концепція залишає без уваги проблему зміни технологічного виробництва попиту. Виділення сфери послуг в окрему, самостійну економічну систему в першу чергу пов'язано з глибинними структурними зрушеннями в технологічному попиті виробництва, рушійною силою яких стають продукти сфери послуг такі, як досягнення науки та інформація.

Розвиток сфери послуг, як самостійної економічної системи, правомірно розглядати з точки зору загальних закономірностей розвитку та функціонування систем, таких як: цілепокладання; комунікативність; ієрархічність; інтеграція; диференціація; еквіфінальність; історизм та ін. Зміст названих закономірностей в даному дослідженні не конкретизується, враховуючи їх широке застосування в сучасній науці.

У вирішенні завдань сталого розвитку першочергове значення мають специфічні закономірності формування сфери послуг, які сформульовані на основі викладених уявлень і

відображають сутнісні зв'язки, які характеризуються об'єктивністю, необхідністю та обов'язковістю їх проявлення, до яких слід віднести наступне.

1. Закономірний порядок формування сфери послуг. Процеси соціально-економічного, організаційно-економічного, техніко-економічного та технологічного розвитку, які визначені в просторі та часі, призводять до того, що окремі суб'єкти (господарські одиниці, території, країни, групи осіб) по мірі насичення ринку набувають подібних потреб якісно нового рівня та загальної цільової орієнтації. Для реалізації цілей, задоволення нового рівня потреб та за умови наявності властивостей цілісності, компоненти сфери послуг об'єднуються в систему. Сфера послуг формується тоді, коли в тимчасовому розрізі відбудеться об'єднання по горизонталі окремих компонентів (видів діяльності, технологій). Разом з тим, в просторовому розрізі відбувається їх відокремлення по вертикалі від навколишнього економічного середовища. Даний процес нескінченний і відображає загальну логіку розвитку суспільного виробництва.

2. Досягнення кульмінаційної точки зовнішніх і внутрішніх змін у розвитку потенційних компонентів сфери послуг як економічної системи. Внутрішнім імпульсом утворення (або перебудови) сфери послуг є досягнення критичної кульмінаційної точки взаємозв'язків компонентів. Такою точкою є момент зміни цільових функцій компонентів, які набувають загального напрямку розвитку.

3. Взаємодія між кількісними та якісними змінами в процесі організації й перебудови внутрішньої структури сфери послуг і змісту виробництва послуг. Головною ідеєю відокремлення сфери послуг в самостійну систему є взаємодія між процесами розвитку та функціонування. Процес організації та перебудови системи визначається поляризацією взаємодії між кількісними та якісними змінами. Кількісні зміни відбуваються в процесі функціонування системи та призводять до якісних змін, які сприяють її розвитку.

Структура сфери послуг, як економічної системи, характеризується кількісним та якісним складом, найбільш істотними зв'язками та відносинами між її компонентами, а також їх упорядкуванням в просторі та часі.

Сфера послуг є саме такою специфічною сферою людської діяльності, яка не може розглядатися без прив'язки до проблем конкретної території. Певний структурний рівень розвитку та функціонування сфери послуг має вплив на кількісні характеристики інтеграційної системи (масштаби, кількість суб'єктів), однак не змінює її закономірної суті. Отже, необхідною умовою визначення загальної мети системи конкретного рівня є уявлення про характер і цілі процесів, що відбуваються в мегасистемі, яка охоплює всі структурні рівні даного процесу.

Ємність сфери послуг у територіальному розрізі визначається ресурсними та геополітичними чинниками. Причому ресурсні фактори визначають потенціал сфери послуг, тоді як геополітичні – можливості її реалізації. У зв'язку з цим одним із ключових завдань розвитку інфраструктурного забезпечення є дослідження умов формування та реалізації потенціалу сфери послуг. Модель формування системи сфери послуг представлена на рисунку 1.

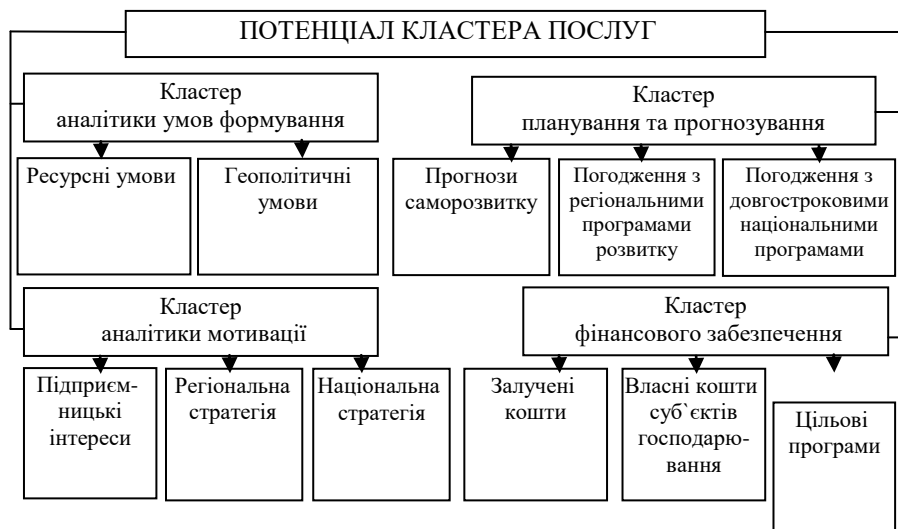

Рис. 1. Формування умов реалізації потенціалу сфери послуг

На сучасному етапі ринкових перетворень розвиток готельної мережі здійснюється в складному мікро- та макросередовищі. Існують проблеми, серед яких: обмеженість власних фінансових ресурсів, труднощі в пошуку інвесторів; зниження чисельності гостей і рівня завантаженості готелів. Туристів відштовхує обмежений перелік послуг індустрії гостинності, високі ціни за проживання, що не відповідають категорії даного готелю (кількості «зірок») тарівню сервісу, байдуже відношення персоналу до потреб клієнтів, невпевненість у збереженні своїх грошей і речей в готельних номерах, а також у забезпеченні особистої безпеки.

Існує ряд факторів, що стримують розвиток готельного бізнесу в Україні, а саме: високі податки, невирішеність питань щодо приватизації землі та захисту приватного капіталу; недосконалість інвестиційного законодавства; слаба державна підтримка готельної мережі; відсутність належного механізму координації тарегулювання сфери готельного господарства, туризму, рекреації, транспорту, а також зовнішньоекономічної діяльності у сфері послуг; висока плата заотримання візи для приїжджаючих до нашої країни іноземних туристів; відсутність мережі сучасних готелів міжнародного рівня з відповідним сервісним обслуговуванням (5-зіркових); недостатня реклама готелів та пропаганда України як туристичної країни.

Аналіз практики формування та застосування облікової політики на готельних підприємствах дозволив встановити, що сьогодні процесу її формування приділяється недостатня увага як зі сторони працівників обліково-фінансових служб, так і зі сторони власників та адміністрації підприємства. На готельних підприємствах, зазвичай, обмежуються надто абстрактним і формальним наказом по підприємству, який не в змозі охопити всю багатогранність аспектів формування облікової політики. Тим часом раціоналізація облікової політики є способом, який дозволяє помітно підвищити ефективність підприємства (і повернути додаткові інвестиції), не витрачаючи значних фінансових коштів і не загострюючи відносин між керівництвом і персоналом готельного підприємства[2] .

Від правильної побудови та розуміння облікової політики багато в чому залежить ефективність діяльності готельного підприємства. Тому розробку облікової політики підприємств

готельного господарства доцільно починати з вивчення проблем та інформаційних потреб управління готелями (рис. 2).

Рис. 2. Проблеми та інформаційні потреби управління готельними підприємствами

При виборі форми організації бухгалтерського обліку слід враховувати такі чинники, як масштаби діяльності готелю, різноманітність послуг, що надаються виділеними сегментами, та перспективи розвитку готелю в майбутньому.

Дослідження організаційного розділу Наказів про облікову політику, показало, що майже в усіх готелях бухгалтерський облік ведеться бухгалтерською службою на чолі з головним

бухгалтером. На готельних підприємствах з номерним фондом до 30 номерів штатним розкладом передбачено посаду бухгалтера, без створення бухгалтерської служби.

Розширення штату бухгалтерії та ускладнення її структури на невеликих готельних підприємствах може призвести до збільшення витрат на її утримання, погіршення оперативності в роботі, а на великих готельних підприємствах, навпаки, дозволить підвищити рівень внутрішнього контролю та надійність інформаційної системи управління.

На підприємствах готельного господарства формування доходу від надання готельних послуг за своєю економічною сутністю є безперервним процесом, кожна фаза гостьового циклу здійснює свій вагомий внесок у загальний дохід готелю. Тому процес формування фінансового результату слід розглядати відповідно до видів діяльності готельного підприємства, тобто за сегментами. Сегментація – це важлива ланка в загальній стратегії управління доходами. Для побудови облікової політики важливо достовірно визначити сегменти готельного підприємства, які приносять найбільший прибуток, та зосередити увагу на першочергових джерелах доходів в системі бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту.

В організаційному розділі облікової політики слід також визначити ступінь централізації обліку. При централізованому обліку всі інформаційні масиви надходять в один підрозділ (до одного бухгалтера), що характерно для готельних підприємств, які не мають відокремлених підрозділів та надають обмежену кількість послуг.

Для готельних підприємств, які мають в своєму підпорядкуванні крім готелю, підрозділи які відповідають наведеним критеріям визначення звітного сегменту, для підвищення оперативності та аналітичності обліку доцільно обирати децентралізовану форму організації обліку. Тому на готельних підприємствах, з номерним фондом більше 100 номерів, з наявністю декількох ресторанів, витрати на функціонування декількох бухгалтерських служб є виправданими. Така облікова структура має урахувувати наявність звітних господарських сегментів, тобто має включати відділ бухгалтерського обліку готелю, бізнес-комплексу та

розважального комплексу, відділ бухгалтерського обліку ресторану та бару.

Виділення звітних господарських сегментів впливає на формування організаційного та технічного розділів облікової політики готельного підприємства. Проте найсуттєвішим змінам підлягає методичний розділ облікової політики, який «визначає вибір із запропонованих національними положеннями стандартами прийомів і способів конкретного варіанта відображення господарських операцій в системі рахунків бухгалтерського обліку готельного підприємства» [3]. Тому удосконалення методичного розділу облікової політики підприємств з виділеними звітними сегментами пропонується здійснювати за наступними напрямками:

- окрім методу визнання доходів від надання готельних послуг (за кожний прожитий у готелі день або в момент виїзду гостей) необхідно окремо розкривати особливості визнання доходів інших виділених сегментів;

- встановити метод трансфертного ціноутворення внутрішніх передач та визначити методіку розподілу постійних витрат між господарськими сегментами готельного підприємства;

- методи амортизації необоротних активів готельного підприємства мають враховувати особливості їх використання в різних господарських сегментах;

- визначити для оцінки вибуття запасів в сегменті готельних послуг за методом ФІФО, а в ресторанному сегменті (внаслідок нетривалого терміну зберігання запасів) – за методом ідентифікованої або середньозваженої собівартості;

- закріпити метод повного списання вартості спецодягу для ресторанного сегменту та встановити вартісний критерій капіталізації вартості спецодягу для готельного сегменту;

- формувати резерв на покриття збитків від відмови від готельних послуг та покриття завданої шкоди у розмірі, встановленому відповідно до обсягів наданих готельно-ресторанних послуг;

- аналітичний облік витрат слід вести відповідно до потреб калькулювання собівартості готельних послуг за сегментами з урахуванням технології їх надання.

Дані обліку за сегментами дозволяють контролювати витрати й результати на різних рівнях управління, а також

задовольнити поточні інформаційні потреби управління. На їх основі складається звітність за сегментами, яка дозволяє аналізувати ефективність функціонування того або іншого структурного підрозділу готелю.

Таким чином, побудова облікової політики готельного підприємств за господарськими сегментами дозволяє раціоналізувати формування інформаційних ресурсів для управління підприємством, що сприяє підвищенню ефективності діяльності без суттєвих змін організаційної структури та значних фінансових вкладень.

Важливу роль при визначенні організаційних питань обліку на готельному підприємстві відіграє комп'ютеризація та використання телекомунікаційних інформаційних систем як у веденні бухгалтерського обліку, так і в системі управління готелем. Комплексні інформаційні системи автоматизації готелю дозволяють отримувати оперативну інформацію про завантаження номерного фонду, розміщення гостей, бронювання номерів за будь-який період, наявність вільних місць, планові заїзди й виїзди, що тісно пов'язано з іншими завданнями (облік грошових коштів, послуг, товарів, витратних матеріалів тощо) та значно полегшує ці ділянки облікових робіт.

Стратегія розвитку підприємств готельного господарства має відповідати загальним перетворенням в національній економіці, гармонізувати вплив факторів внутрішнього й зовнішнього середовища та зв'язки між ними. Головною складовою стратегії, на наш погляд, є ефективне управління діяльністю готельних підприємств. Інформаційною основою для прийняття оптимальних управлінських рішень в процесі управління основною діяльністю готелю є науково обґрунтована система бухгалтерського обліку. Однак проведений аналіз стану бухгалтерського обліку у вітчизняних готелях показав наявність безліч проблем, які пов'язані з його організацією.

У зв'язку з тим, що діяльність готельних підприємств має ряд специфічних особливостей (широкий спектр наданих послуг і різних методів калькулювання собівартості, що застосовуються у зв'язку з цим), пропонуємо, на підставі дослідження практики окремих підприємств, використовувати алгоритм обліку та управління доходами й витратами основної діяльності готелів за центрами виникнення та видами послуг.

Оскільки основним джерелом зростання прибутку готельних підприємств є оптимізація витрат, зупинимося докладніше на питаннях формування собівартості послуг за виділеними сегментами готельного підприємства (рис. 3).

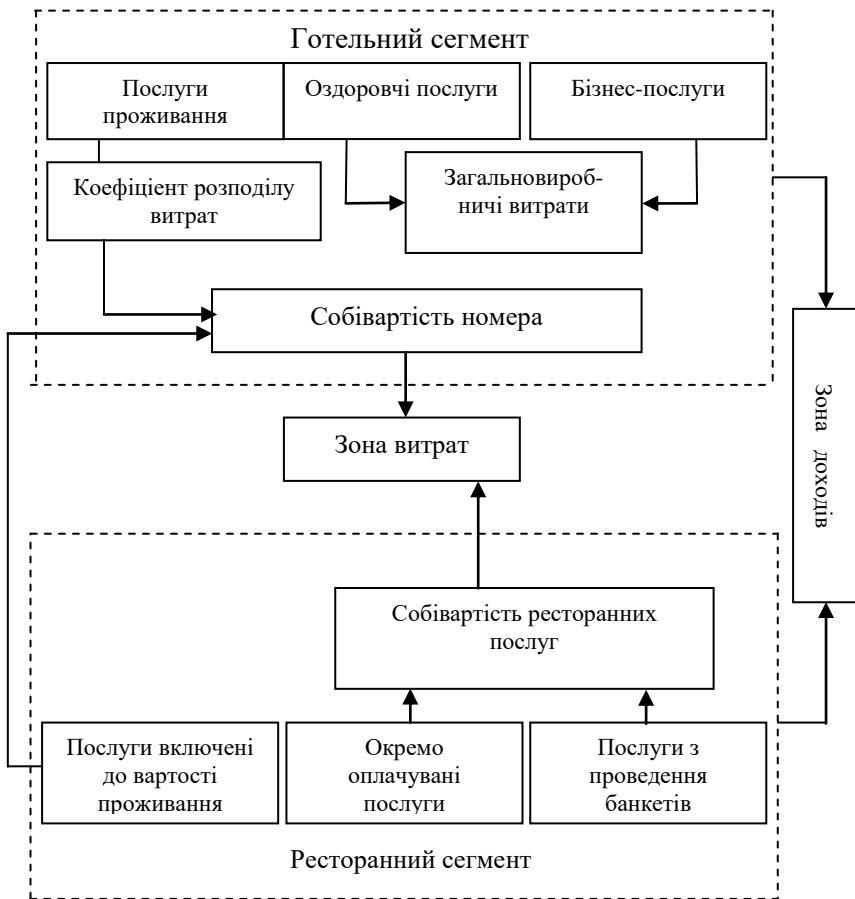

Рис.3. Формування доходів та витрат готельного підприємства за сегментами

Так, витрати готельного підприємства формуються в двох сегментах – готельному та ресторанному.

При калькуляції собівартості готельних послуг слід визначитися зі складом витрат, які формують мінімальний набір включених до вартості номера послуг. Частина витрат, що виникає у сегменті, прямо включається до собівартості послуг. Проте існують витрати, які виникнувши в одному сегменті, фактично включаються до собівартості іншого.

Таким чином, з метою подальшого розвитку готельного бізнесу, структурної перебудови його в Україні доцільно:

- створити сприятливі законодавчі умови для стимулювання іноземних інвестицій в готельне господарство, можливість застосування лізингу;

- прискорити процес приватизації об'єктів індустрії гостинності, створити сприятливі умови для організації приватних комфортабельних готелів, підприємств з іноземними інвестиціями, здатних на достойному міжнародному рівні обслуговувати клієнтів, у тому числі іноземних громадян;

- розробити перспективні комплексні регіональні програми розвитку індустрії гостинності;

- організувати чіткий механізм формування та виконання договірних відносин готелів з туристичними фірмами, транспортними організаціями, підприємствами торгівлі, ресторанного господарства, побутового обслуговування, екскурсійними та видовищними організаціями, які беруть участь в обслуговуванні гостей, що приїжджають (туристів);

- забезпечити відповідність цін на готельні послуги рівню якості та сервісу, споживчого попиту, категорії готелів;

- раціонально використовувати існуючий номерний фонд готелів, скоротивши терміни простою, ремонту та модернізації номерів, та організувати маркетингову діяльність (цінові стратегії, реклама, сервіс, пошук нових сегментів готельно-туристичного ринку, стимулювання клієнтури, розвиток партнерських зв'язків);

- провести конкурс бізнес-проектів з розвитку готельного господарства;

- сприяти створенню розвиненого сервісного середовища гостинності (кафе, бари, ресторани, підприємства роздрібною торгівлі та побутового обслуговування, спортзали, конференц-зали, бізнес-центри, казино, сауни, басейни та інші складові елементи готельного сервісу);

- організувати широкомасштабну дієву рекламу національної готельної мережі та туризму як на території України, так і за кордоном;

- активізувати діяльність Асоціації готельних господарств України для розвитку партнерських зв'язків готелів, захисту їх спільних інтересів та ініціатив, вирішення проблем прийому іноземних туристів, організації проведення спільних рекламних заходів;

- сприяти створенню корпорацій, холдингових компаній (як відкритих акціонерних товариств) або інших організаційних форм об'єднань в сфері готельно-туристичного бізнесу, здатних забезпечити належний рівень взаємодії підприємств і структурних підрозділів комплексу гостинності, концентрацію фінансових ресурсів, зміцнення конкурентних позицій на національному та міжнародному ринках послуг, проведення диверсифікації;

- сприяти розвитку кемпінгів, мотелів в зонах розміщення найбільш великих автомобільних шосейних доріг міжнародного значення для відпочинку автотуристів, паркування їх транспортних засобів або дрібного ремонту з забезпеченням необхідного сервісу (підприємство громадського харчування, мінімаркет, побутове обслуговування, медичні послуги, догляд за дітьми, автосервіс, послуги зв'язку).

За умови проведення цілеспрямованої державної підтримки процесів реформування готельний бізнес здатний зміцнитися на міжнародному ринку гостинності та стати фактором розвитку економіки країни, що забезпечує поповнення Державного бюджету та розширення сфери послуг. Створення розвиненої готельної інфраструктури сприятиме підвищенню рівня сервісного обслуговування гостей, дозволить залучити іноземних туристів до відвідування культурно-історичних і ділових центрів, зон відпочинку, до освоєння цікавих маршрутів.

Одним з резервів підвищення рентабельності послуг готельних підприємств, є запровадження ефективного механізму формування вартості послуг, що може бути досягнуто за допомогою методів калькулювання собівартості послуг за сегментами, оптимального ціноутворення й контролю господарської діяльності, що потребує додаткового вивчення

теоретичних питань відображення в обліку формування готельних послуг за сегментами.

Список джерел

1. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер // М. Международные отношения. – 1993. – 896 с.
2. Яцишин С. Р. Аспекти формування облікової політики підприємства / С. Р. Яцишин // Економічні науки: облік і фінанси. – Вип. 8 (29). – Ч.4. – 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.nbu.gov.ua>>.
3. Приказ об учетной политике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <<http://profmeter.com.ua>>.

© Нестеренко І.В., Ковалевська Н.С., 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН, КОМУНІКАЦІЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ	4
Гірман А.П. - к.пол.н., доцент, Університет митної справи та фінансів	
РОЗДІЛ 2. КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ЗДОБУТКИ ТА ВИКЛИКИ	38
Торяник Ж.І. - к.е.н, доцент,	
Торяник І.В. , Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	
2.1. Організаційно-правове забезпечення корпоративної соціальної відповідальності	38
2.2. Сучасні моделі та державне регулювання КСВ: міжнародний та вітчизняний досвід	47
2.3. Аналіз стану соціально-відповідальної діяльності компаній	54
РОЗДІЛ 3. ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	69
3.1. Сучасні тенденції розвитку світової економіки в умовах глобалізації	69
Литвиненко А.О. - к.е.н., доцент, ХНЕУ імені С.Кузнеця,	
Литвиненко О.Д. - доцент, Державний біотехнологічний університет	
3.2. Еволюція ефективного розвитку міжнародної торгівлі в умовах глобалізації	80
Литвиненко А.О. - к.е.н., доцент, ХНЕУ імені С.Кузнеця,	
Литвиненко О.Д. - доцент, Державний біотехнологічний університет	
3.3. Сутність ТНК з державною участю у країнах Європи та вплив їх діяльності на світову економіку	87
Литвиненко А.О. - к.е.н., доцент, ХНЕУ імені С.Кузнеця,	
Литвиненко О.Д. - к.е.н., доцент, Державний біотехнологічний університет	

3.4.	Проблеми офшоризації в міжнародній економічній системі	110
	Слав'юк Н.Р. - к.е.н, доцент, Загоруйко В.С. - Національний університет «Києво-Могиллянська академія»	
	РОЗДІЛ 4. МІЖНАРОДНІ ТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	133
	Богородицька Г.Є. - к.е.н., доцент, Університет митної справи та фінансів	
4.1.	Аналіз стану міжнародних торговельних відносин України 2004-2020рр.	133
4.2.	Сутність і структура міжнародної економічної безпеки держави та чинники впливу на неї	142
4.3.	Стратегічна взаємодія України з країнами-партнерами у сфері міжнародних торговельних відносин	146
4.4.	Стан та тенденції транскордонного співробітництва	162
	РОЗДІЛ 5. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ У РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ	172
5.1.	Стратегічні напрями забезпечення продовольчої безпеки України в умовах економічної інтеграції	172
	Мостова А.Д. - д.е.н., професор, Університет митної справи та фінансів	
5.2.	Розширення міжнародного співробітництва при реалізуванні інноваційної стратегії на підприємствах	197
	Маслак О.О. - д.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка» Григоренко О.В. - інженер, ДУ «Інститут регіональних досліджень ім.М.І.Долішнього» НАН України, Маслак Т.О. - аспірантка, Національний університет «Львівська політехніка»	
5.3.	Сучасні методи тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	210
	Прокудін Г.С. - д.т.н., професор, Чупайленко О.А. - к.т.н., доцент, Національний транспортний університет	

- 5.4. Облік та особливості оподаткування послуг міжнародних транспортних перевезень 226
Живко З.Б. - д.е.н., професор, Львівський державний університет внутрішніх справ,
Прокопишин О.С. - к.е.н., доцент, Львівський національний аграрний університет,
Ковальова О.В. - к.е.н., доцент, ХНАУ ім. В.В. Докучаєва
- 5.5. Міжнародний маркетинг: сутність, еволюція розвитку, пріоритетні напрями розвитку в період кризи 249
Безугла Л.С. - д.е.н., професор, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
- 5.6. Страхування ризиків сільськогосподарських підприємств 261
Антипенко Н.В.- д.е.н., професор, Національний авіаційний університет
- 5.7. Наслідки впливу пандемії Covid-19 на міжнародний туризм в Україні 268
Бондаренко Ю.Г. - к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»
- 5.8. Концептуальні засади сталого розвитку ринку готельних послуг 277
Нестеренко І.В. - к.е.н., доцент,
Ковалевська Н.С. - к.е.н., доцент, Державний біотехнологічний університет
- РОЗДІЛ 6. ПОШУК ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ** 293
- 6.1. Теоретичні засади розвитку підприємництва в Україні 293
Бутенко Д.С. - к.е.н., доцент, ХНЕУ імені С. Кузнеця
- 6.2. Сучасні тенденції розвитку підприємництва в Україні 303
Бутенко Д.С. - к.е.н., доцент, ХНЕУ імені С. Кузнеця
- 6.3. Бізнес-етика та ділові комунікації в підприємницькій діяльності 330
Бутенко Д.С. - к.е.н., доцент, ХНЕУ імені С. Кузнеця
- 6.4. Розвиток ключових компетентностей підприємства шляхом перепроєктування його бізнес-процесів 342
Іпполітова І.Я. - к.е.н., доцент, ХНЕУ імені Семена Кузнеця

РОЗДІЛ 7. СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ 373
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ, ІННОВАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Крилова О.В. – к.т.н., PhD, доцент, НТУ «Дніпровська політехніка»

- 7.1. Еволюційний процес становлення міжнародної 373
банківської системи: від витоків до сучасності
- 7.2. Банківські інновації та цифрові технології кінця ХХ- 384
початку ХХІ ст.
- 7.3. Цифрова трансформація банківської діяльності 399

РОЗДІЛ 8. ІНОЗЕМНІ ІНТЕРВЕНЦІЇ ЯК ФЕНОМЕН 413
МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

Шуляк С.В. -к. пол. н., доцент, Університет митної справи та фінансів

- 8.1. Іноземні інтервенції у внутрішні конфлікти: сутність, 413
мотиви, форми
- 8.2. Турецька та іранська інтервенції у громадянську війну 427
в Сирії

РОЗДІЛ 9. ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ 451
КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (КНР) У ХХІ
СТ.

Комліченко А.А. - викладач, Університет митної справи та фінансів

- 9.1. Геополітичне положення КНР на міжнародній арені у 451
ХХІ ст.
- 9.2. Основні концепції зовнішньої політики КНР: 457
теоретико-практичний вимір
- 9.3. Зовнішньополітична стратегія КНР у ХХІ ст. 461
- 9.4. Економічна складова зовнішньополітичної діяльності 471
КНР

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ
ТА СУСПІЛЬНІ ВІДНОСИНИ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

МОНОГРАФІЯ

Головні редактори:

Савчук Лариса Миколаївна, к.е.н., професор,
Національна металургійна академія України
Корнєєв Максим Валерійович, д.е.н., професор,
Університет митної справи та фінансів

Відповідальна за випуск: Вишнякова І.В.,
к.е.н., доцент

Підписано до друку 28.10.2021р. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 28,36.
Тираж 100 пр. Зам. №. 151

Видавництво «Пороги»,
49000, м. Дніпро, пр-кт Дмитра Яворницького, 60.
Свідоцтво суб`єкта видавничої справи
серія ДК № 7 від 21.02.2000.

ISBN 978-617-518-410-3